

Notat

Dato: 13.04.2016
Arkivsak: 2014/21474-32
Saksbehandlar: endkors

Til: Snorre Waage, planseksjonen

Frå: Endre Korsøen

Akvakultur i kommunedelplan for sjø og strandsoner - Osterøy kommune

I gjeldande kommuneplan sin arealdel er det avsett 14 område for akvakultur i sjø for oppdrett av laksefisk, to akvakulturområde for skjeldyrking, samt eit fleirbruksområde kor skjeldyrking kan tillatast.

I høyringsframlegget er 10 område for akvakultur i sjø, to område for skjeldyrking, samt fleirbruksområde kor skjeldyrking kan tillatast fjerna. I tillegg er akvakulturområde ved Litletveitholane kraftig redusert.

Tre akvakulturområde ved Tepstad, Angelskår og Skaftå er utvida og flytta lenger ut i fjorden. Omkring desse areala og akvakulturområde ved Litletveitholane er det sett av areal kor det er tillat med dyrking av tare og skjel, samt fortøyingar og ankerfeste for oppdrettsanlegg.

For område ved Skaftå er det laga ei føresegn om at det ikkje skal vera utslepp av organiske partiklar til resipienten, samt at delar av arealet ikkje kan takast i bruk før drifta på lokaliteten Blom er avslutta.

Det er sett krav om reguleringsplan for alle akvakulturanlegg.

Kommentarar

Akvakultur er ei stor næring i Osterøy kommune, og p.t. er det gjeve løyve til matfiskproduksjon ved i alt 9 sjølokalitetar. I tillegg er det etablert fleire landbaserte anlegg for produksjon av yngel og settefisk, og på Valestrandsfossen ligg lakseslakteri og fiskeforedling. Over 150 personar er tilsett i desse verksemdene. I lys av storleiken havbruksnæringa har i Osterøy og kva betydning den har for kommunen, meiner fylkeskommunen at kommunen i større grad må setje fokus på korleis ein kan leggje til rette for næringa. Målsetting om å redusere talet på akvakulturområde for å frigjere areal for anna arealbruk, er ikkje i godt samsvar med nasjonale forventningane til kommunen si arealplanlegging. Ein avgjerande faktor for å kunne utnytte havbruksnæringa sitt produksjonspotensial er tilgang på eigna areal til sjømatproduksjon, og at areala som vert sett av til dette formålet, vert utnytta på ein best mogleg måte.

Hordaland fylkeskommune forvaltar akvakulturlovgevinga i fylke. I høve plan- og bygningslova er det fylkeskommunen sin rett og plikt å sjå til at kommunen sin arealplan når det gjeld akvakultur ikkje er i strid med lovverket, og at planen er tilstrekkeleg tilpassa det som til ei kvar tid er definert som nasjonale og regionale retningslinjer.

I Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging av 12.06.2015 heiter det mellom anna:

«Fylkeskommunene og kommunene sikrer tilstrekkelig areal til fiskeri- og havbruksnæringen i kystsonenplanleggingen, og avveier dette mot miljøhensyn og andre samfunnsinteresser. Arealbehovet ses i et regionalt perspektiv.»

I Stortingsmelding 16 (2014-2015) Forutsigbar og miljømessig bærekraftig vekst i norsk lakse- og ørrettoppdrett, står mellom anna dette:

«Regjeringa vil leggje til rette for ein føreseieleg vekst i lakse- og aureoppdrettsnæringa, der miljømessigberekraft vil vere den viktigaste føresetnaden for regulering av næringa.

- Den regionale og kommunale arealplanlegginga er viktig for å sikre dei langsiktige arealbehova i fiskeri- og havbruksnæringane.
- Samtidig som ein set av nok areal til framtidig havbruk, må ein optimalisere bruken av allereie tildelt areal, og ein må leggje vekt på miljøomsyn.
- Planlegginga må også sørge for andre samfunnsinteresser og omsyn i kystsona.»

Hordaland fylkeskommune har ansvar for å ivareta havbruksinteressene i kommunal kystsoneplanar. Ansvaret for å fremje motsegn på vegne av havbruksinteressene er tillagt fylkeskommunen.

Fylkeskommunen har kome med innspel i høve havbruk ved høyring av planprogrammet. Innspelet gjer greie for bruk og behov for areal for havbruksnæringa, samt at det vert gjeve linkar til informasjon og tilbod om deltaking i det vidare arbeidet.

Etter akvakulturlova sine §§ 6 og 15 fyrste ledd kan det ikkje gjevast løyve i strid med vedtekne arealplanar etter plan- og bygningslova. Dette er vidareført i laksetildelingsforskrifta § 30 bokstav d og marinfiskforskrifta § 7 bokstav d, der det går fram at lokalitet for akvakultur kan klarerast dersom det ikkje er i strid med vedtekne arealplanar etter plan- og bygningslova. Det same vil gjelde for endringar på allereie tildelte lokalitetar. Heile oppdrettsanlegget i overflata inklusiv fôrflåte, fortøyningar og ankerfeste må i planen liggje i areal som er planlagt for dette føremålet.

Sjøområda som vert sett av til AK-område eller fleirbruksområde med akvakultur kring eksisterande anlegg bør vera store nok til å dekke behovet for å skifte ut og justere anleggs plassering. Bli områda små kan dette vanskeleggjere anleggs- og fortøyingsutskifting innanfor arealplanen, og ein vil kunne få søknad om dispensasjon frå planen ved mindre endringar på lokaliteten. Dette vil vera uheldig i tilfelle der verksemder vil skifta ut eldre anlegg med nyare og til dømes meir rømmingssikre installasjonar. På sikt vil det på grunn av dette bli vanskelegare å drive anlegga på ein miljømessig bærekraftig måte.

Fjerning av 4 akvakulturområde der det er gjevne løyve etter akvakulturlova

Akvakulturområde ved lokalitetane Kvamme og Øyjordsvika er fjerna, og til erstatning er det lagt ut større område ved lokalitetane Angelskår og Tepstad. Dette er i samsvar med ønska utvikling etter innspel frå innehavarane av anlegga.

Ved lokalitetane Nye Bruvik og Blom er akvakulturområda fjerna. Nye Bruvik er ein lokalitet som ikkje er i bruk, og er av selskapet vurdert som ein lokalitet som ein ikkje vil bruka meir. Lokaliteten Blom er i bruk og innehavar vil bruke den vidare framover. Akvakulturområde rundt lokalitetane må takast inn at i plankartet, og utvidast for gjere det muleg å skifte ut anleggsdelar og fortøyningar.

Løyve etter akvakulturlova vil gjelde sjølv om arealet til akvakultur vert fjerna i arealplanen. Før eller sidan får verksemda behov for utskifting av anleggsdelar, men dette vil ikkje vera muleg fordi eit slikt tiltak vil vera strid med planen. På sikt vil soleis lokaliteten måtte leggjast ned.

Verksemda Sjøtroll Havbruk AS har ved Blom eit løyve etter akvakulturlova til oppdrett av matfisk av laks og aure med ein maksimal tillaten biomasse på 3120 tonn. Lokaliteten er godkjent for eit kompakt stålanlegg med tilhøyrande fôringsflåte. Anlegget er i bruk, og det står regnbogeaure for store verdiar i anlegget.

Fylkeskommunen har vektlagt behovet for forutsigbarheit i vurderinga av området ved Blom. Det har vore anlegg på lokaliteten i over 20 år, og akvakulturområde i arealplanen sidan 2003.

Reduksjon av akvakulturområde ved Litletveithola

Reduksjonen av akvakulturområdet ved Litletveitholane vil umuleggjere endringar og utskifting av anleggsutstyr. Hovuddelen av eksisterande anlegg ligg utafor framlegget til nytt og redusert akvakulturområde. For å gjere endringar muleg må eksisterande akvakulturområde vidareførast og justerast i ny plan.

Innehavar av lokaliteten, Fjord Drift AS, har ikkje vorte rådført i høve til endringane som er gjort, og vi kan ikkje finne grunngjevinga for kvifor arealet er redusert, og innteikna slik det no ligg føre.

Verksemda Fjord Drift AS har ved Litletveithola eit løyve etter akvakulturlova til oppdrett av matfisk av regnbogeare med ein maksimal tillaten biomasse på 1560 tonn. Lokaliteten er godkjent for eit plastringanlegg med tilhøyrande fôringsflåte. Anlegget er i bruk, og det står regnbogeare for store verdiar i anlegget.

Fylkeskommunen har vektlagt behovet for forutsigbarheit i vurderinga av området ved Litletveithola. Det har vore anlegg på lokaliteten i over 15 år, og akvakulturområde i arealplanen sidan 2003.

Fortøyningar i rekestrålfeltet ved Litletveithola

Gjeldande akvakulturområde tangerer eit areal som er sett av til trålfelt, ein mindre del av fortøyningane frå anlegget mot vest og sør er slik dei ligg i dag plassert i rekefelt. I dialog med Fiskeridirektoratet bør problemstillinga avklarast, og planen må endrast slik at fortøyningane frå anlegget kan plasserast på ein forsvarleg måte.

Fjerning av akvakulturområde utan løyve etter akvakulturlova

Det å fjerne så mange akvakulturområde i arealplanen betyr at det i den komande planperioden ikkje er muleg å etablere ny akvakultur. Planen viser ikkje godt nok utvikingsmuligheitene på lang sikt innan akvakultur. Denne næringa er kjent for rask teknologiutvikling. Ny teknologi, andre artar og driftsformer bør og kunne etablerast i Osterøy kommune. Kommunen bør gjere ei ny vurdering av dei ledige akvakulturområde for å sjå om ikkje nokon av dei kan vidareførast.

Krav om reguleringsplan for akvakulturområda

Kommunen har oppgjeve at krav om reguleringsplan for akvakulturanlegg er sett for at kommunen skal kunne ha høve til å vurdere utforming av anlegget og kunne på detaljnivå setje krav til tiltak som for eksempel støy, lys, fargeval, med meir. Vidare vil kommunen ha same plankrav til næringsverksemd i sjø som på land for å sikre lik handsaming og prosess.

Det er ikkje vanleg med krav om reguleringsplan i akvakulturområde verken i Hordaland eller elles i landet. Krav om reguleringsplan for akvakulturanlegg er uheldig og lite hensiktsmessig. Det er allereie etablert ein omfattande og grundig søknadsprosess etter akvakulturlova, som ivaretek omsyn til arealplanar og vernetiltak samt annan interesseavveging, miljømessig forsvarlegheit, fiskehelse, mattryggleik, sjøverts ferdsel osv. Sjølve tildelinga av løyve vert forvalta av fylkeskommunen (Akvakulturlova), medan også fylkesmannen (Forureiningslova), Mattilsynet (Matlova) og Kystverket (Hamne- og farvasslova), samt Fiskeridirektoratet og kommunen er involvert i tildelinga. Fiskeridirektoratet har ansvar for oppfølging i driftsfasen og forvaltar mellom anna NYTEK-forskrifta. NYTEK-forskrifta gjev reglar som skal sikre forsvarleg teknisk standard på oppdrettsanlegg og skal bidra til å førebygge rømming av fisk.

Søknader om akvakultur vert godt nok handsama etter akvakulturregelverket, og bør ikkje få ei "dobbelbehandling" gjennom krav om reguleringsplan. Vi kan ikkje sjå at det er forhold som treng avklaring i ein reguleringsplan som ikkje også vil vera tema i handsaminga etter akvakulturlova. Det er soleis mest hensiktsmessig å gjere ei samla handsaming etter akvakulturlova.

Det at andre forvaltningsorgan enn kommunen har ansvar og myndigheit for å sikre ei berekraftig plassering og drift av akvakulturanlegg innanfor dei områda som er avsett i dei kommunale arealplanane, fråtek ikkje kommunen ansvar og myndigheit når det gjelder å sikre ei god og berekraftig bruk av dei tilgjengelege areala. I akvakulturlova § 8 er det spesifikt peikt på at relevante myndigheiter og kommunen, pliktar å føreta ei samordna og effektiv søknadsbehandling. Ved å krevje reguleringsplan for akvakulturanlegg er det vanskeleg å sjå korleis kommunen bidreg til dette.

Akvakulturnæringa er ei dynamisk næring, der rammebetingelsane kan endrast raskt. Tidsaspektet for søknadsbehandling kan vere ein flaskehals dersom det er behov for flytting/utviding/nye lokalitetar som middel for å oppfylle nye krav. Å få ned tida det tar å få handsame søknader er eit viktig mål, også for sentrale myndigheiter. Det er derfor vedteke ei eiga tidsfristforskrift for handsaming av akvakultursøknader der det er bestemt at det ikkje skal gå meir enn 22 veker å handsame ein komplett søknad. Eit krav om reguleringsplan vil truleg auke tida det tar for tiltakshavar å få klarert ein akvakulturlokalitet.

Det er fleire tilhøve som er ulike ved planlegging i sjø i høve til planlegging på land. Det mest openbare er at elementet er i stadig rørsle etter som det er påverka av straum og vind. Det er ikkje privat eigedom rett i sjø. Mykje av den kommersielle aktiviteten er basert på konsesjonar og tillatingar. Arealbruk i sjø er vanskeleg å avgrense, og mange interesser overlappar. Planlegging kan gå føre seg i tre dimensjonar, på overflata, i vassmassane og på botnen. Flytande anlegg for oppdrett av matfisk av laks og aure er installasjonar som kan flyttast frå eit område til eit anna og soleis kan ein rekne desse som reversible tiltak. Flytende akvakulturanlegg i sjø som er gjeve løyve etter akvakulturloven er unnateke krav i plan og bygningsloven om byggesakshandsaming. Det er soleis fleire argumentet mot å ha lik handsaming og prosess på sjø som på land.

Arealplanlegging er først og fremst ei arealdisponeringsoppgåve. Kommunen sin arealplan står sentralt i å førehands godkjenne areal før tildeling av løyve til akvakultur. Medan ein godkjent plan bind kommunen som planmyndigheit til positivt uttale for tiltak i tråd med plan, kan søknader om lokalitetsklarering framleis bli avslått med heimel i særlovgiving av dei forvaltande organa. Avsetting av eit område til akvakultur er derfor ingen garanti i forhold til å utløyse løyve.

Føresegner til akvakulturområde ved Skaftå

På bakgrunn av miljøtilhøva i Sørfjorden er det laga føresegn for akvakulturområde ved Skaftå om at det ikkje skal vera utslepp av organiske partiklar til sjø. Det er og laga føresegn om at utvida areal fyrst kan nyttast når lokalitet Blom er lagt ned.

Kommunen kan ikkje gje føresegner for drift av akvakultur då tilsyn med akvakultur er tillagt fagmyndigheit. Utslepp av organiske partiklar i form av feces og spillfôr fell inn under forureiningslova forvalta av fylkesmannen og utslepp av lakselus høyre inn under Mattilsynet sitt ansvarsområde. Kommunen kan ikkje sjølv gje seg kompetanse som ligg hjå ein fagmyndigheit. Kommunen sitt framlegg til føresegner for akvakulturområde er soleis urimelege. Kommunen har ikkje høve til å sette føresegner om nokon av desse forholda, då dei kjem innunder akvakulturlova, matlova og forureiningslova sitt myndigheitsområde.

Fylkesrådmannen er samd i Osterøy kommune si vurdering at indre delar av Sørfjorden er sårbar og at framtidig arealbruk må vera berekraftig og ivareta naturmiljøet. Det er samstundes alt for tidleg å konkludere slik kommunen gjer at einaste måte å drive akvakultur i Sørfjorden er i lukka anlegg. Framlegget om lukka anlegg lar seg vanskeleg gjennomføre i praksis. Det er i dag ikkje tilgjengeleg teknologi som kan overta den matproduksjonen som er i området. Ein konsekvens av dette framlegget er nedlegging av matproduksjon og arbeidsplassar. Dersom kommunen ønskjer å legge til rette for lukka anlegg, bør det gjerast ei ny vurdering av sjøområda med tanke på å legge ut nytt areal til akvakultur i staden for å nytte areal kor annan teknologi er etablert.

Næringa har etter pålegg frå regionale styresmakter sett i verk tiltak for å redusera utslepp av organiske

partiklar samt eit overvakingsprogram for å sjå på endringar over fleire år. Fylkesmannen har pålagt oppdrettselskapa som har anlegg ved Blom og Skaftå og gjennomføre tiltak som betrar miljøkvaliteten og i tillegg å ha eit overvakingsprogram. Sjøtroll Havbruk AS skal på bakgrunn av miljøtilhøva i Sørfjorden gjennomføre endringar i drifta. Dette skal gjerast for å redusera utslepp av organiske partiklar til resipienten. Tiltaka omfattar betre overvaking og kontroll under føring gjennom kameraovervaking og kontrollsenter, etablering av biomassemålarar, ynskje om overgang til plastringer og utsetting av større smolt. Resultata av desse endringane i drifta vil fyrst vise seg om nokre år. Det er difor ikkje mogleg å sei noko om verknaden no. Sannsynlegvis vil endra drift saman med at det er eit mindre anlegg i drift i Sørfjorden ha ein positiv effekt på miljøtilstanden.

Osterøy kommune bør ha tiltru til at det arbeidet som vert gjennomført av regionale styresmakter vil vera i stand til å ivareta naturmiljøet i fjorden. Gjennom driftsplan godkjent av Fiskeridirektoratet og Mattilsynet har selskapet satt ut fisk vinter/vår 2015. Det er i denne samanheng ikkje gjort vedtak om reduksjon eller endring p.g.a. miljøtilhøva på lokaliteten.

Både havbruksnæringa, regionale statlege styresmakter, fylkeskommunen og kommunen er samde om at akvakulturnæringa bør drivast på ein miljømessig forsvarleg måte. Dette framlegget frå kommunen set til side alle andre etatar si handtering av miljøet, og ønskjer at kommunen sjølv skal vera dei som sit inn med styringa av kva som er forsvarleg miljømessig.

Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhøyrande strandsone

Føremålet omfattar underføremåla ferdsel, natur og friluftsområde. Fiske og Akvakultur er ekskludert utan at vi kan sjå at dette er grunngeve.

Fortøyingane og ankerfesta til akvakulturanlegga ligg i mange tilfelle utafor området av sett til akvakultur. Føresegnene bør supplerast med at det er høve til å leggje fortøyingar og forankringar i fleirbruksområde utafor området avsett til akvakultur. Det er viktig at føresegnene vert utforma på ein slik måte at til dømes utlegging av nye fortøyingar frå eksisterande oppdrettsanlegg med ei anna plassering enn tidlegare kan handsamast etter akvakulturregelverket utan ei kommunal dispensasjonshandsaming i forkant. I andre nyleg vedtekne arealplanar er det teken høgde for dette i føresegnene. Her er eit døme:

Bruk og vern av sjø og vassdrag, fleirbruksområde

6.1 Føremålet er fleirbruksområde for natur, friluftsliv, ferdsle og fiske, jf. pbl § 11-7 nr. 6.

6.2 Tiltak eller inngrep som er i konflikt med natur, friluftsliv, ferdsle eller fiske er ikkje tillate, under dette flytebrygger og kaianlegg. Dette er likevel ikkje til hinder for naudsynt fortøying av anlegg for akvakultur eller utlegging av sjøleidningar for vatn, avlaup, varmpumper, straum- og telenett.

Konklusjon, Framlegg til vedtak om motsegn:

Fylkesrådmannen er uroa for korleis akvakulturnæringa er ivaretatt i planframlegget frå Osterøy kommune. Det går både på manglande areal avsett til akvakultur og til føresegner og krav om reguleringsplan som er knytt til akvakultur etableringa. Fylkeskommunen kan ikkje akseptere framlegget til plan slik det no ligg føre og går til **motsegn** på følgjande punkt.

- Akvakulturområde ved Blom må ikkje fjernast, men utvidast
- Akvakulturområde ved Litletveithola må ikkje reduserast
- Arealplanen må tilpassast ved rekefeltet ved Litletveithola slik at fortøyingane frå anlegget kan plasserast på ein forsvarleg måte
- Nokon av dei ledige akvakulturområda må vidareførast.
- Reguleringsplankravet for akvakulturlokalitetar må bortfalle
- Føresegnene til akvakulturområde ved Skaftå må fjernast
- Det må takast inn ei føresegn som sikrar utlegging av fortøyingar i fleirbruksområde utafor akvakulturområda.